

Український державний університет залізничного транспорту

Кафедра фінансів, обліку і аудиту

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ
НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТРАНСПОРТУ
Пояснювальна записка і розрахунки
до кваліфікаційної роботи

МРЕ. 847.01.04 ПЗ

Виконав:

студент групи: 213-ФС-324

спеціальності 072«Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»
(роботу виконано самостійно, відповідно до
принципів академічної доброчесності)

Рязанов В. А.

Керівник: доцент, канд. екон. наук

Стешенко О. Д.

Рецензент: професор, д-р екон. наук

Обруч Г. В.

2026

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра фінанси, облік і аудит

Освітній рівень: магістр

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітня програма «Управління фінансами, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувачка кафедри,
професор, д-р екон. наук

О.Г.Кірдіна

«30» вересня 2025 року

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ Рязанову Владиславу Андрійовичу

1 Тема «Удосконалення системи управління фінансовими ризиками на підприємствах транспорту» керівник Стешенко Олена Дамирівна, канд. екон. наук, доцент затверджені розпорядженням по економічному факультету від «27» лютого 2025 року №63/25

2 Строк подання студентом закінченої роботи «15» січня 2026 року.

3 Вихідні дані: підібрати законодавчі акти і нормативні документи з теми кваліфікаційної роботи; вивчити і узагальнити монографічну, наукову, навчальну літературу щодо теми кваліфікаційної роботи; ознайомитися і підібрати сучасні публікації з теми роботи в наукових журналах й інших періодичних виданнях; зібрати, узагальнити, проаналізувати фінансову, статистичну, економічну інформацію про об'єкт дослідження.

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) дослідити теоретико-методичні основи системи управління фінансовими ризиками на підприємствах транспорту, провести аналіз фінансового стану транспортного підприємства з подальшим моделюванням впливу фінансових ризиків на результативність підприємства; запропонувати практичний інструмент візуалізації та пріоритезації фінансових ризиків за допомогою матриці (карти) ризиків.

5 Перелік графічного матеріалу: класифікація фінансових ризиків; дослідження операційних та фінансових викликів транспортних підприємств України у 2022-2024 роках та їхні стратегічні реакції; оцінка абсолютних показників фінансової стійкості ПАТ «Львівське АТП-14»; аналіз показників ліквідності, платоспроможності, рентабельності, ділової активності підприємства; карта фінансових ризиків; моделювання впливу фінансових ризиків на платоспроможність та прибуток підприємства; SWOT-аналіз діяльності транспортних підприємств України.

6 Дата видачі завдання «30» вересня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів	Стан виконання етапів	Примітка
Вибір теми та її затвердження	30.09.2025	
Підбір літератури та статистичних матеріалів	01.10.2025 – 10.10.2025	
Консультація з керівником щодо організації роботи	12.10.2025	
Огляд джерел інформації	13.10.2025 – 20.10.2025	
Написання чернетки першого розділу дипломної роботи	21.10.2025 – 11.11.2025	
Аналітична обробка інформації та написання чернетки другого розділу роботи	12.11.2025 – 30.11.2025	
Обробка матеріалу для написання аналітичних розрахунків третього розділу роботи	1.12.2025 – 30.12.2025	
Перед захист на кафедрі. Кінцеве оформлення роботи	10.01.26	

Студент

Рязанов В.А.

Керівник

Стешенко О.Д.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістра включає 76 аркушах пояснювальної записки формату А4, 20 таблиць, 18 рисунків, 44 літературних джерела.

Актуальність теми зумовлена гострою необхідністю підвищення фінансової стійкості транспортних підприємств України в умовах зростання економічної невизначеності, волатильності ринків палива та валютних курсів, а також наслідків воєнних дій. Недосконалість існуючих підходів до управління фінансовими ризиками призводить до критичного погіршення ліквідності, зростання заборгованості та загрози банкрутства багатьох компаній галузі, що безпосередньо впливає на життєздатність транспортної системи країни.

Метою є дослідження системи управління фінансовими ризиками для транспортних підприємств на основі комплексного аналізу їх фінансового стану та ідентифікації ключових загроз.

Об'єктом дослідження виступає діяльність підприємства транспортної галузі України на прикладі ПАТ «Львівське АТП-14» в умовах впливу ризиків.

Предметом дослідження є процес управління фінансовими ризиками транспортних підприємств та методичні підходи до їх оцінки, моделювання та візуалізації.

У процесі дослідження використано комплекс методів, що забезпечили досягнення поставленої мети: аналіз, синтез, узагальнення; порівняльний аналіз, групування; коефіцієнтний аналіз, вертикальний та горизонтальний аналіз фінансової звітності та економіко-математичні (аналіз чутливості, сценарне моделювання, побудова карти ризиків).

Ключові слова: УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ, ТРАНСПОРТНІ ПІДПРИЄМСТВА, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, МАТРИЦЯ РИЗИКІВ, АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ, ЛІКВІДНІСТЬ.

ABSTRACT

The Master's qualification thesis comprises 76 pages of explanatory notes in A4 format, 20 tables, 18 figures, and 44 bibliographic sources.

The relevance of the topic is driven by the acute need to enhance the financial stability of Ukrainian transport enterprises amidst growing economic uncertainty, volatility in fuel and currency markets, and the consequences of war. The inadequacy of existing approaches to financial risk management leads to a critical deterioration of liquidity, an increase in debt, and the threat of bankruptcy for many companies in the sector, which directly impacts the viability of the country's transport system.

The purpose of the study is to develop recommendations for improving the financial risk management system for transport enterprises based on a comprehensive analysis of their financial condition and the identification of key threats.

The object of the study is the financial and economic activity of enterprises in the transport sector of Ukraine.

The subject of the study is the process of financial risk management at transport enterprises, specifically methods for its assessment, monitoring, and minimization.

A set of methods was used in the research process to achieve the stated goal: analysis, synthesis, generalization; comparative analysis, grouping; ratio analysis, vertical and horizontal analysis of financial statements; and economic-mathematical methods (sensitivity analysis, scenario modeling, risk mapping).

Keywords: FINANCIAL RISK MANAGEMENT, TRANSPORT ENTERPRISES, FINANCIAL STABILITY, RISK MATRIX, CRISIS MANAGEMENT, LIQUIDITY.

Зміст

Вступ	7
1 Теоретичні аспекти визначення впливу ризиків на діяльність транспортних підприємств	10
1.1 Сутність та передумови виникнення ризику	10
1.2 Ідентифікація та оцінка ризиків на транспорті	17
1.3 Дослідження процесу управління ризиками	21
2. Оцінка стану управління ризиками на транспортних підприємствах України	29
2.1 Загальна характеристика діяльності транспортних підприємств України	29
2.2 Аналіз фінансового стану транспортного підприємства на прикладі ПАТ «Львівське АТП-14»	41
2.3 Моделювання впливу фінансових ризиків на діяльність підприємства	50
3 Удосконалення управління фінансовими ризиками на транспортних підприємствах	55
3.1 Розробка методичних підходів до управління фінансовими ризиками	55
3.2 Візуалізація та пріоритезація фінансових ризиків за допомогою матриці (карти) ризиків	61
Висновки до третього розділу	68
Висновки	69
Список використаних джерел	72
Додатки	76

					МРЕ.847.01.04 ПЗ			
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Удосконалення системи управління фінансовими ризиками на підприємствах транспорту	Літ.	Арк.	Аркушів
Розроб.		Рязанов В.А						
Перевір.		Стешенко О.Д						
Реценз.								
Н. Контр.		Тройнікова				УкрДУЗТ		
Затверд.		Кірдіна О.Г.						

Список використаних джерел

- 1 Андрійчук В. Менеджмент прийняття рішень і ризик : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2008. 504 с.
- 2 Бойченко М. Відновлення та розвиток транспортної інфраструктури у повоєнний період. *Економічний вісник Донбасу*. 2023. № 3(73). С. 132–137.
- 3 Бондаренко Ю. С., Стешенко О. Д. Бізнес-аналітика в управлінні фінансовими ризиками. *Інфраструктура ринку*. №55. 2021. С. 171–175.
- 4 Вітлінський В. В. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками : навч.-метод. посіб. Київ : КНЕУ, 2000. 292 с.
- 5 Гончаров І. В. Ризик та прийняття управлінських рішень: навч. посіб. Харків : ХПІ, 2019. 150 с.
- 6 Гоц Є. Ю. Євроінтеграція та розвиток транспортної інфраструктури України. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф.* [Київ], 25 квітня 2025 р. / КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2025. С. 212.
- 7 Грабовий П. Г. Ризики в сучасному бізнесі. Київ, 2014. 287 с.
- 8 Гранатуров В. М. Ризики підприємницької діяльності. Проблеми аналізу. Київ : Державне видавничо-інформаційне агентство «Зв'язок», 2010. 150 с.
- 9 Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 15.11.2025).
- 10 Доба Н. М. Ризик-менеджмент. Одеса, 2019. 108 с.
- 11 Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 312 с.
- 12 Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року. KSE. 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf (дата звернення: 12.10.2025).

13 Івченко І. Ю. Економічні ризики. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 304 с.

14 Ілляшенко С. М. Економічний ризик. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 126 с.

15 Карпунцов В. М. Ризикостійкість підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. №3 (81). С. 71–76.

16 Кічор В. П. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Львів : Видавництво «Растр-7», 2015. 238 с.

17 Клименко С. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2015. 252 с.

18. Кулагін О. А. Ризикостійкість підприємства : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 220 с.

19 Лук'янова В. В. Економічний ризик. Київ : Академвидав, 2017. 464 с.

20 Матвійчук А. В. Аналіз і управління економічним ризиком : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2015. 219 с.

21. Машина Н. І. Економічний ризик і методи його вимірювання : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2024. 188 с.

22 Меленчук Ю. Сучасний стан та тенденції розвитку машинобудівної галузі України. *Галицький економічний вісник. Економіка та управління національним господарством*. 2014. № 4. С. 28–34.

23 Офіційний сайт АТ «Українська Залізниця». URL: https://www.uz.gov.ua/about/investors/risk_management. (дата звернення: 10.11.2025).

24 Оцінка впливу війни на транспортну інфраструктуру України *Аналітичний центр при Уряді України*. 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 10.12.2025).

25 Нів'євський О., Горюнов Д., Нагурней А. Пошкодження та відбудова в Україні, спричинені війною. SSRN. 2024. URL: <https://ssrn.com/abstract=4831914> (дата звернення: 11.12.2025).

26 Насікан Н. І., Гринчук Ю. С., Вдовічена О. Г. Ризикорієнтовний менеджмент корпоративних підприємств у сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2021. № 3. С. 71–76.

27 Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ: КНЕУ, 2004. 468 с.

28 Приймак І. Управління ризиком втрати фінансової стійкості підприємства в умовах невизначеності зовнішнього середовища. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2019. Вип. 19. С. 413–419.

29 Романченко О. В. До питання теорії економічного ризику. *Фінанси України*. 2017. № 7. С. 113–117.

30 Семенов А. Г. Розвиток стратегічного управління в акціонерних товариствах : монографія. Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2007. 520 с.

31 Семенова К. Д. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків: навч. посібник. Одеса : ОНЕУ, 2013. 194 с.

32 Семенова К. Д., Тарасова К. І. Виявлення та оцінка ризиків як елемент забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового*. Одеса : Атлант, 2013. С. 337-352.

33 Сорока П. М. Економічні та фінансові ризики : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2006. 266 с.

34 Старостіна А. О. Ризик-менеджмент : теорія та практика : навч. посіб. Київ : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2004. 200 с.

35 Стешенко О. Д., Кірдіна О. Г., Рязанов В. А. Економічна стійкість транспортних підприємств України в умовах багатофакторної кризи. *Економічний простір*. №207. 2025. С. 299–304. URL: <https://doi.org/10.30838/EP.207.299-304> (дата звернення: 15.12.2025).

36 Ткаченко І. О. Ризики у транспортних процесах : навч. посіб. Харків, 2017. 114 с.

37 Томчук О., Головченко Я. Аналітична оцінка послуг вантажних перевезень в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-90> (дата звернення: 16.11.2025).

38 Фінансове інформаційне агентство Cbonds. URL: <http://www.ua.cbonds.info>. (дата звернення : 23.10.2025).

39 Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення : 26.10.2025).

40 Як українська компанія створює майбутнє залізничного транспорту: досвід ВК «Енергія». Biz.nv.ua URL: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/transport-2025-kostyantyn-kalus-pro-innovacijizaliznichniy-transport-zahidniy-rinok-iperspektivi-50511841.html> (дата звернення : 6.11.2025).

41 Яковлев А. І. Управління промисловими ризиками при проведенні маркетингової діяльності. *Формування ринкової економіки*: зб. наукових праць. Київ, 2005. С. 170–179.

42 Янковой О. Г. Моделирование парных связей в экономике. Одеса : Optimum, 2021. 198 с.

43 Transport Sector Strategy 2019–2024. *European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)*. URL: <https://www.ebrd.com/> (дата звернення : 16.11.2025).

44 Infrastructure for Recovery and Growth in Ukraine . *The World Bank*. 2023. URL: <https://www.worldbank.org/> (дата звернення : 19.11.2025).